

Olof Larsson
olof.larsson.68@gmail.com

Nina Larsson
nina.maria.larsson@gmail.com

Elektronisk delgivning

Ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna samt tillstånd enligt föreskrifterna om landskapsbildsskydd för utökning av bryggor vid båthus på fastigheten Arholma 1:137 i Norrtälje kommun

Beslut

Strandskydd

Länsstyrelsen avslår Olof Larssons och Nina Larssons ansökan i efterhand om dispens från strandskyddsbestämmelserna i 7 kap. 15 § miljöbalken (1998:808) för utökning av bryggor runt båthuset på fastigheten Arholma 1:137 i Norrtälje kommun, i enlighet med bilaga 1-3.

Landskapsbildsskydd

Länsstyrelsen medger tillstånd i efterhand enligt föreskrifterna i förordnandet till skydd för landskapsbilden för den utförda utökningen av bryggorna vid båthuset.

Föreläggande

Länsstyrelsen förelägger, med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken, Olof Larsson (19680208-0272) och Nina Larsson (19681009-9546) i egenskap av markägare och verksamhetsutövare att ta bort den del av bryggorna vid båthuset, som utgör ca 15 m², enligt vad som anges i bilaga 3 och 4.

Åtgärden enligt ovan ska vara utförd senast **3 månader** från

den dag då detta beslut vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen ska informeras skriftligen när åtgärden enligt ovan är utförd. Beteckningen i övre högra hörnet på detta beslut ska anges.

Aktuellt beslut översändes till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistret enligt bestämmelserna i 26 kap. 15 § miljöbalken.

Beskrivning av ärendet

Olof Larsson och Nina Larsson har i efterhand ansökt om dispens från strandskyddsbestämmelserna samt tillstånd enligt föreskrifterna för landskapsbildsskyddet, för redan uppförd utökning av två bryggor eller bryggdäck vid ett båthus, på fastigheten Arholma 1:137 i Norrtälje kommun, i enlighet med ritningar i bilaga 3.

Länsstyrelsen genomförde under hösten 2022 kontroll av efterlevnaden av strandskyddsbestämmelserna på ön Arholma i Norrtälje kommun. I samband med detta uppmärksammades att utökning av befintliga bryggor invid ett båthus på fastigheten Arholma 1:137 hade utförts (Länsstyrelsens ärende 52878-2022). Inget tillstånd eller dispens för de utförda åtgärderna har sökts eller beviljats.

Efter att Länsstyrelsen uppmärksammat fastighetsägarna om rådande omständigheter, inkom fastighetsägarna med ett yttrande samt med en ansökan om tillstånd och dispens i efterhand för de utförda åtgärderna. Av yttrandet och ansökan framgår bland annat följande.

Båthuset vid vilket bryggorna är anlagda uppfördes år 1947. De tidigare fastighetsägarna, tillika föräldrar till en av de nuvarande ägarna, anlade någon gång under sent 1980-tal eller tidigt 1990-tal två bryggor eller bryggdäck på vardera sida om båthuset i samband med en renovering av båthuset. Syftet med bryggorna var att möjliggöra angöring med motorbåt och segelbåt.

För båthusets konstruktion finns ett antal stenkistor i vattnet från år 1947. År 2009 förvärvade nuvarande fastighetsägare fastigheten genom gåva. Efter detta framkom att båthusets stenkistor med åren hade blivit allvarligt skadade. Skadorna var så allvarliga att stenkistorna riskerade att brytas sönder, vilket skulle medföra att båthusets bärande konstruktion skadades. Bottenförhållandena gjorde det nödvändigt att byta till något större stenkistor. Vintern år 2014–2015 byttes stenkistorna. I samband med detta gjordes även bryggorna lite längre och bredare, dels för att förbättra

tillgängligheten på bryggan för äldre, dels för att komma till rätta med problemet att landhöjningen orsakat att det inte längre gick att lägga till med en segelbåt vid bryggdäcket. Se ritningar av utökningarna av bryggorna i bilaga 3. Bryggorna breddades med ca 30 cm. Sammantaget innebar utökningen av bryggorna att den sammanlagda arean ökade från ca 45 m² till ca 68 m², men av den nuvarande arean är idag ca 11 m² beläget på land. Utökningen av bryggor i vatten är därför sammantaget ca 12 m².

Sökanden anser i första hand att utökningen av bryggorna inte är en förbjuden åtgärd, då utökningen enbart innebär en försumbar påverkan på strandskyddets syften. Om åtgärden inte tillåts skulle detta enligt sökanden innebära en stor inskränkning och olägenhet för nyttjandet av fastigheten och båthuset.

Motivering till beslut

Strandskydd

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att de ursprungliga bryggorna eller bryggdäcken som fanns vid båthuset enligt sökanden uppfördes någon gång sent 1980-tal till tidigt 1990-tal. Detta har så vitt Länsstyrelsen vet utförts utan att dispens från strandskyddsbestämmelsernas sökts eller beviljats. Länsstyrelsen konstaterar vidare att den nu aktuella ansökan enbart rör de utförda utökningarna av bryggorna vilket har utförts av de nuvarande fastighetsägarna i samband med att stenkistorna till båthuset byttes ut under vintern år 2014–2015.

Länsstyrelsen anser att anläggandet av de ursprungliga bryggorna vid båthuset är en förbjuden åtgärd enligt strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 15 § punkt 2 miljöbalken. Detta då bryggorna dels hindrar allmänheten att röra sig fritt över vattenområdet, dels ger upphov till en ökad avhållande effekt på allmänhetens tillträde till strandområdet. Vidare går det inte heller att utesluta att åtgärderna väsentligen förändrat livsvillkoren för växter och djur i strandområdet. Åtgärden strider enligt Länsstyrelsen även därför mot strandskyddets syften.

Mot bakgrund av att de ursprungliga bryggorna vid båthuset inte är lagligen uppförda, gör Länsstyrelsen bedömningen att det inte föreligger några särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken att i efterhand bevilja dispens från strandskyddet för de nu utförda utökningarna av bryggorna vid båthuset. Det har inte heller framkommit några andra skäl till att Länsstyrelsens skulle bevilja dispens i efterhand för åtgärderna.

Även om utökningarna av bryggorna kan anses vara relativt begränsade åtgärder, innebär denna typ av mindre åtgärder, särskilt

om man tar hänsyn till den kumulativa effekten av flera mindre åtgärder inom samma område, ett stegvis ianspråktagande av strandskyddet som på det stora hela innebär en risk för att strandskyddets syften motverkas.

Vid en avvägning mellan det enskilda intresset att utöka de befintliga bryggorna vid båthuset och det allmänna intresset som strandskyddet avser att bevara, bedömer Länsstyrelsen att det allmänna intresset väger tyngre.

Ansökan om dispens i efterhand för utökning av bryggorna ska därför avslås.

Föreläggande om rättelse

Då både de ursprungliga bryggorna samt de utförda utvidgningarna av samma bryggor bedöms vara förbjudna enligt strandskyddsbestämmelserna, har Länsstyrelsen nu att bedöma om det är proportionerligt enligt 26 kap. 9 § miljöbalken att förelägga om att rättelse ska vidtas.

Vad gäller de äldre delarna av bryggorna runt båthuset konstaterar Länsstyrelsen att dessa uppfördes någon gång sent 1980-tal till tidigt 1990-tal av de tidigare ägarna till fastigheten. Det har inte framkommit något i ärendet som tyder på att överlåtelsen av fastigheten skett i syfte att kringgå strandskyddet eller att de nuvarande fastighetsägarna haft anledning att misstänka att strandskyddsdispens saknades för de aktuella bryggorna. Det kan vid dessa förhållanden inte anses skäligt att därför nu förelägga de nuvarande ägarna om rättelse genom att båda bryggorna rivs i sin helhet (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 april 2017 i mål nr M 7737-16 och Mark- och miljödomstolen i Nacka tingsrätts dom den 1 december 2023 i mål nr M 5749-23).

Vad gäller de utökningar av bryggorna som nuvarande fastighetsägare utfört under vintern 2014-2015 gör Länsstyrelsen följande bedömning. Länsstyrelsen anser att det är skäligt att förelägga om rättelse, vad gäller den del av utökningarna som innebär en förlängning av bryggan på den södra sidan av båthuset, se bilaga 3. Denna del av bryggan är ca 15 m² stor, 4,1 meter bred och sträcker sig 3,3 meter från båthuset ut i vattenområdet. Utökningen innebär enligt Länsstyrelsen att möjligheten till nyttjandet av bryggan väsentligen förändras och utökas, vilket i sin tur leder till att den avhållande effekten från trädäcket blir större.

Vad gäller utökningarna av bryggorna i övrigt bedömer Länsstyrelsen att dessa enbart innebär en marginell utökning jämfört med de som uppfördes av tidigare ägare, och att det därför inte är skäligt att förelägga om rättelse avseende dessa.

Med hänsyn till att utökningarna av bryggorna har skett i närtid av den nuvarande fastighetsägaren, samt att det rimligen är relativt lätt att bort den utförda utökningen av trädäcket som Länsstyrelsen nu beslutar om, anser Länsstyrelsen att ett föreläggande om rättelse inte är en mer ingripande åtgärd än vad som behövs i det enskilda fallet enligt 26 kap. 9 § miljöbalken.

Landskapsbildskydd

Vad gäller ansökan om tillstånd från skyddet för landskapsbilden anser Länsstyrelsen att de ansökta åtgärderna inte påverkar denna på ett negativt sätt varför tillstånd kan lämnas för ansökta åtgärder. Med hänsyn till utgången i strandskyddsprövningen enligt ovan kan dock detta tillstånd inte utnyttjas.

Inskrivning i fastighetsregistret

Länsstyrelsen anser att förelägandet ska skrivas in i fastighetsregistret, enligt 26 kap. 15 § miljöbalken, vilket innebär att förelägandet blir gällande mot en ny ägare vid ett eventuellt ägarbyte.

Allmänna hänsynsregler och hushållningsbestämmelser

Länsstyrelsen bedömer att åtgärderna är förenliga med hänsyns- och hushållningsbestämmelserna i 2 och 3 – 4 kapitlen miljöbalken.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Strandskydd

Aktuellt område omfattas av strandskydd om 100 meter enligt 7 kap. 13 och 14 §§ miljöbalken. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Enligt 7 kap. 15 § miljöbalken råder inom strandskyddat område förbud mot att bland annat uppföra nya byggnader, samt att utföra anläggningar eller anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten från tillträde i ett i övrigt allemansrättsligt tillgängligt område. Inom strandskyddat område får heller inte åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för växt- och djurarter.

Enligt 7 kap. 16 § miljöbalken, punk 1, gäller inte förbuden i 7 kap. 15 § miljöbalken byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln och de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 18 a § miljöbalken i det enskilda fallet ge dispens från strandskyddsbestämmelserna i naturreservat och andra skyddade naturområden som inrättats av Länsstyrelsen.

Enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken får som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om dispens från strandskyddet endast beaktas om det område som dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Enligt 16 kap. 2 § miljöbalken får tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av balken, ges för en begränsad tid och får förenas med villkor.

Enligt 7 kap. 18 § f miljöbalken ska ett beslut om dispens från strandskyddet inte omfatta ett område som behövs för att mellan byggnaderna och strandlinjen säkerställa fri passage för allmänheten samt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Dispensbeslut ska ange i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet.

Landskapsbildsskydd

Ön Arholma omfattas i sin helhet av förordnande till skydd för landskapsbilden, beslutat den 20 februari 1967 dnr R11-10-66, enligt 19 § dåvarande naturvårdslagen (1964:822) i dess lydelse före den 1 januari 1975.

Av förordnandet följer att nybyggnad, upplag eller annat arbetsföretag, som i väsentlig mån kan skada landskapsbilden, inte får utföras utan Länsstyrelsens tillstånd.

Enligt övergångsbestämmelserna punkt 6 till ändringarna (1974:1025) i den då gällande naturvårdslagen ska i fråga om förordnanden, som meddelats enligt 19 § i dess tidigare lydelse, äldre bestämmelser gälla intill dess länsstyrelsen förordnar annat. Nämnda föreskrifter

2023-12-22

44950-2023

skall enligt 4 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken.

Om tillsyn enligt miljöbalken

Länsstyrelsen är ansvarig för tillsyn i fråga om strandskyddet och landskapsbildsskyddet enligt 2 kap. 7 § p 2 respektive 8 § p 1 miljötillsynsförordningen (2011:13).

Enligt 26 kap. 1 § miljöbalken ska tillsyn säkerställa syftet med balken och föreskrifter meddelande med stöd av balken.

Tillsynsmyndigheten ska på eget initiativ eller efter en anmälan, i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken, samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.

Enligt 26 kap. 2 § miljöbalken ska tillsynsmyndigheten skyndsamt anmäla överträdelse av bestämmelser i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken, till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten om det finns misstanke om brott.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Intresseprövning

Vid en intresseavvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken kan beaktas även andra omständigheter än de som anges i 7 kap. 18 c-d §§ som skäl för strandskyddsdispens. Utgångspunkten för den proportionalitetsbedömning som ska göras inom ramen för en intresseavvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken är dock att det allmänna intresset av att bevara allemansrättslig tillgång till strandområden för friluftsliv och områden med goda livsvillkor för djur- och växtliv är mycket starkt (se MÖD 2020:2 I och II). Denna intresseavvägning ska dock inte uppfattas som en mer generell utvidgning av möjligheterna till dispens. Utrymmet för att ge dispens för en åtgärd som inte ryms inom de särskilda skäl som återfinns i miljöbalken är mycket litet (NJA 2020 s. 1129).

Enligt 7 kap. 26 § miljöbalken får dispens från områdesskydd (t.ex. naturreservat och strandskydd) endast ges om det är förenligt med skyddets syften.

Landskapsbildsskydd

Ön Arholma omfattas i sin helhet av förordnande till skydd för landskapsbilden, beslutat den 20 februari 1967 dnr R11-10-66, enligt 19 § dåvarande naturvårdslagen (1964:822) i dess lydelse före den 1 januari 1975.

Av förordnandet följer att nybyggnad, upplag eller annat arbetsföretag, som i väsentlig mån kan skada landskapsbilden, inte får utföras utan Länsstyrelsens tillstånd.

Enligt övergångsbestämmelserna punkt 6 till ändringarna (1974:1025) i den då gällande naturvårdslagen ska i fråga om förordnanden, som meddelats enligt 19 § i dess tidigare lydelse, äldre bestämmelser gälla intill dess länsstyrelsen förordnar annat. Nämnade föreskrifter skall enligt 4 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken.

Allmänna hänsynsregler och hushållningsbestämmelser

Vid miljöbalksprövning av åtgärder och verksamheter ska bestämmelserna i balkens 1 och 2 kapitel om allmänna hänsynsregler m.m. tillämpas. Bland annat regleras platsval av 2 kap. 6 § miljöbalken, enligt den s.k. lokaliseringsprincipen. För åtgärder/verksamheter som tar mark- eller vattenområden i anspråk mer än helt tillfälligt ska en sådan plats väljas som är lämplig med hänsyn till 1 kap. 1 § samt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Området är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Enligt 3 kap. 6 § miljöbalken ska mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet ska skyddas mot ovanstående åtgärder.

Skärgården med kustområden är med hänsyn till sina natur- och kulturvärden i sin helhet av riksintresse enligt 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken.

Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Information

Av 26 kap. 17 § miljöbalken framgår att om tillsynsmyndigheten meddelat ett föreläggande eller ett förbud enligt 9-13 §§ som inte blir åttlytt, får Länsstyrelsen ansökan om verkställighet av aktuellt beslut hos kronofogdemyndigheten. Kronofogden kommer därvid verkställa Länsstyrelsens beslut enligt utsökningsbalken.

Aktuell åtgärd/verksamhet kan utöver detta beslut fordra andra tillstånd, lov eller liknande från t.ex. kommun, markägare eller annan sakägare.

Beslutet kan överklagas

Beslutet kan överklagas till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt enligt bilaga 5.

Beslutande

Beslutet har fattats av enhetschef Sara Sundin med miljöhandläggare Henrik Sandberg som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Detaljkartor med ortofoto från 2011 och 2023
3. Ritningar över bryggor och båthus innan och efter renovering med markeringar som visar vad som ska tas bort
4. Ortofoton över båthuset från 2023 som visar vad som ska tas bort
5. Hur man överklagar

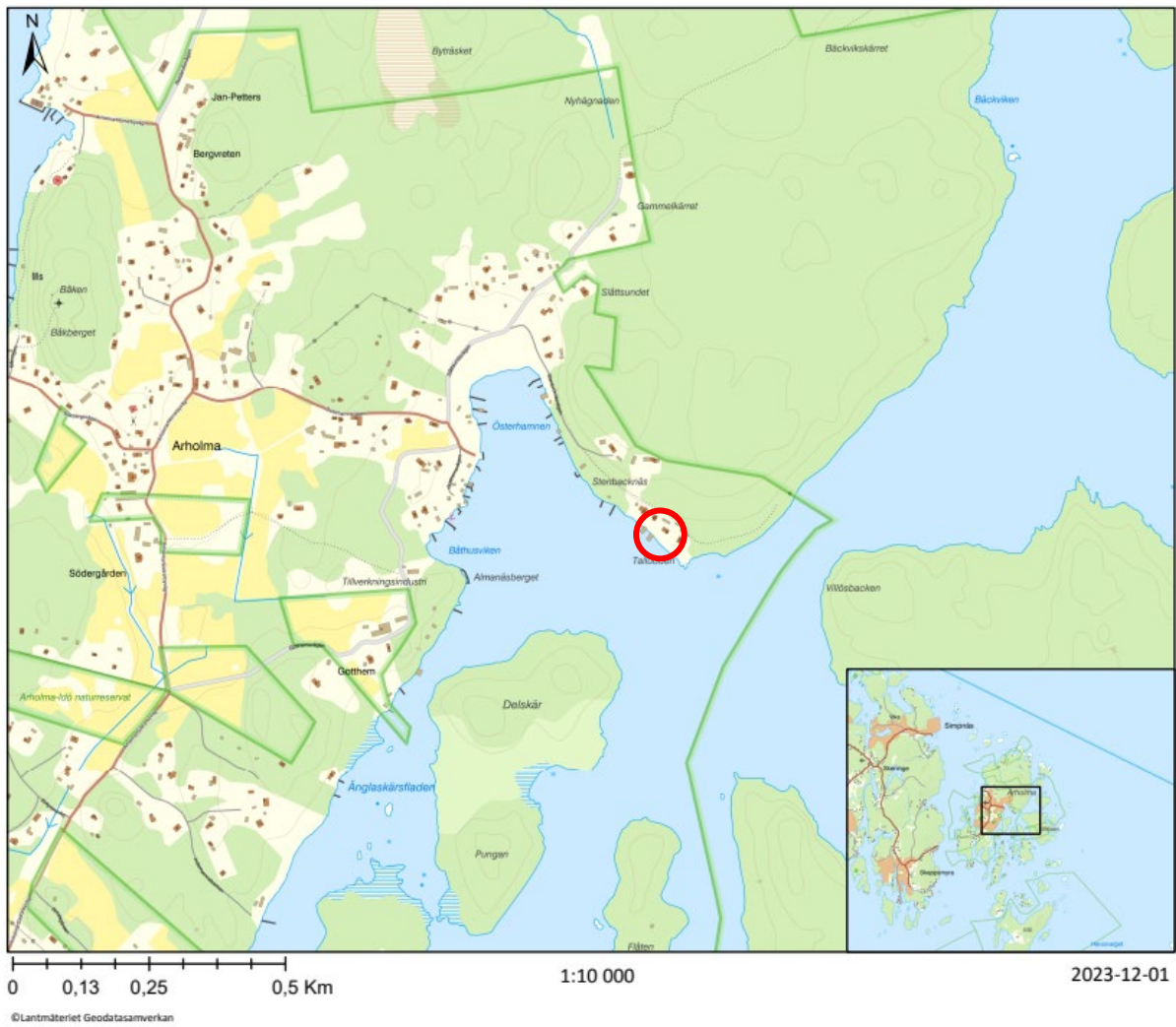
Kopia till

Norrtälje kommun, kontaktcenter@norrtalje.se

Naturvårdsverket: registrator@naturvardsverket.se

Havs- och vattenmyndigheten: havochvatten@havochvatten.se

Bilaga 1. Översiktskarta

Röd markering anger aktuellt område på fastigheten Arholma 1:137, Norrtälje kommun.

Bilaga 2. Detaljkartor med ortofoto från 2011 och 2023

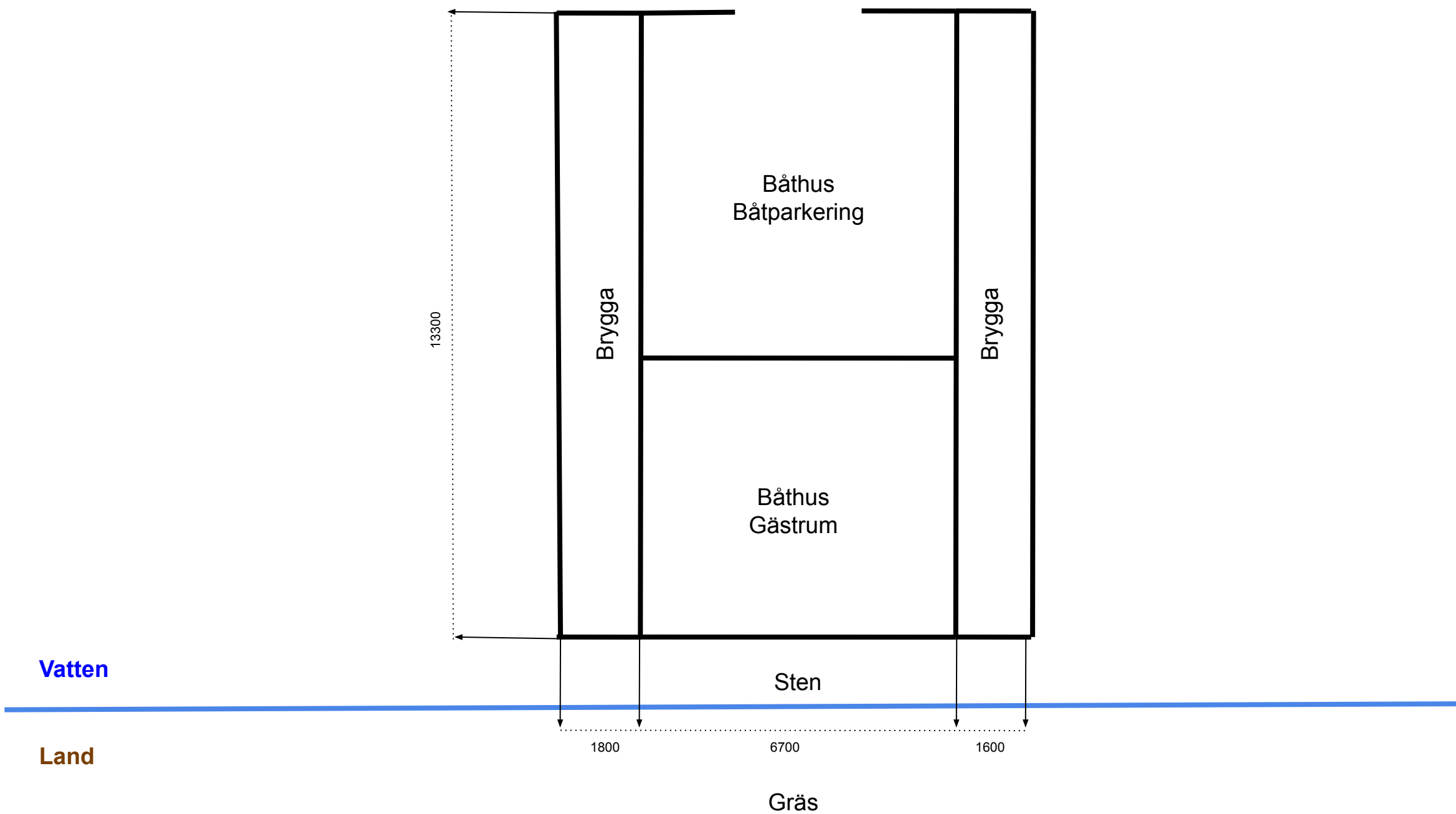

Ortofoto från 2023 över fastigheten Arholma 1:137. Röd markering anger aktuella bryggor runt båthuset på fastigheten. (Vid bryggorna finns en bastuflotte förtöjd som inte är föremål för tillsyn i detta ärende)

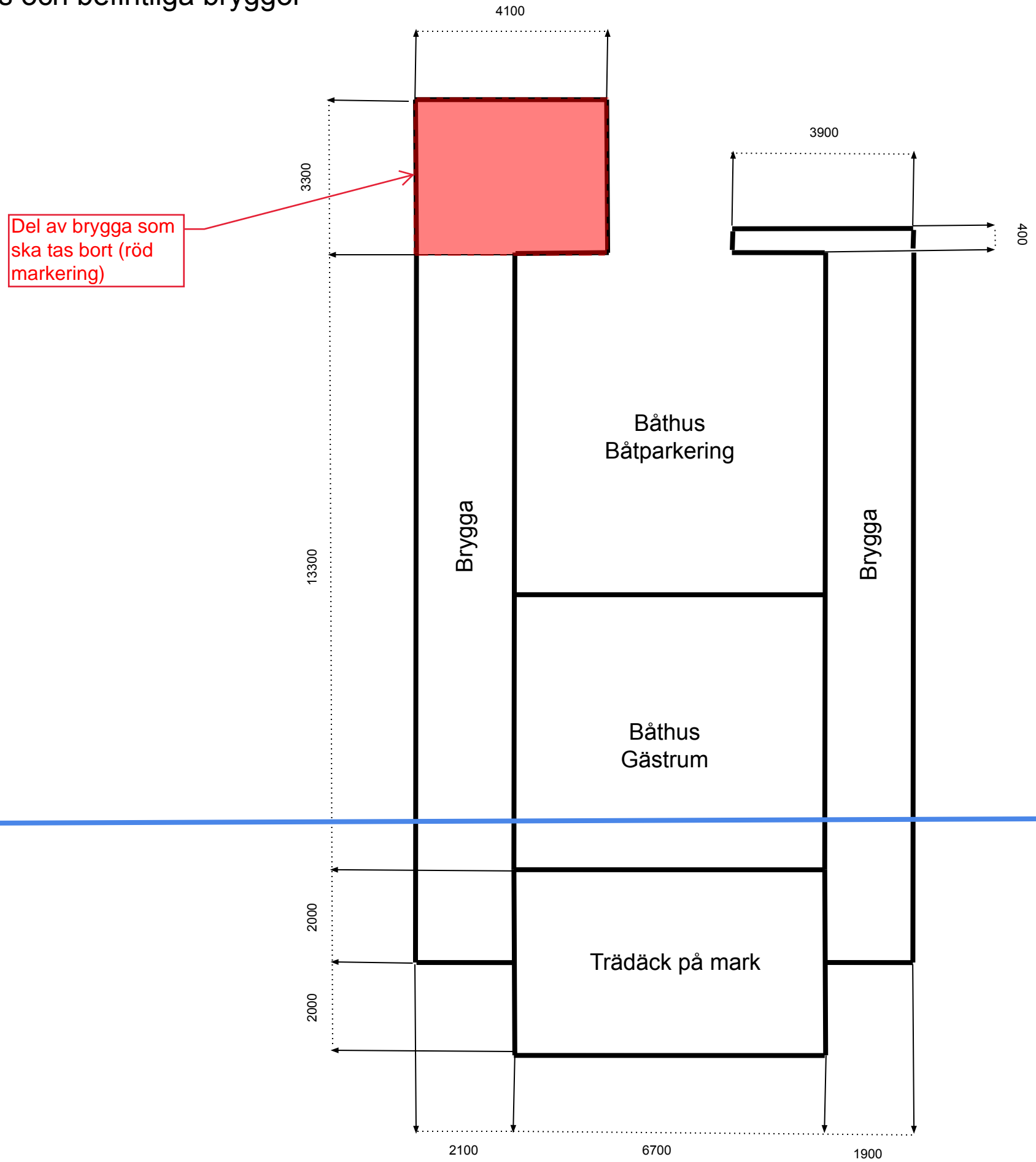

Ortofoto från 2011 över fastigheten Arholma 1:137. Röd markering anger aktuella bryggor runt båthuset på fastigheten. (Vid bryggorna finns en bastuflotte förtöjd som inte är föremål för tillsyn i detta ärende)

Båthus innan renovering

Båthus och befintliga bryggor

Bilaga 4. Ortofoton över båthuset från 2023 som visar vad som ska tas bort

Röd markering anger den del av bryggorna runt båthuset som ska tas bort.

Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till antingen via e-post stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post till Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Vid förenklad delgivning anses du ha tagit del av beslutet två veckor efter att Länsstyrelsen skickade beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienumret för detta ärende. Numret finns uppe till höger på första sidan.